

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtek v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 2.

V Ljubljani, 22. novembra 1894.

Letnik I.

Premogo- in rudokopom v resni predvarek!

Izmej vseh vrst dela je delo rudo- in premogokopov najtežavnejše.

Rudo- in premogokopi so poleg najtežjega dela in nezdravih razmer v jamah vedno v nevarnosti za svoje življenje; razne grozne nesreče, ki so se dogodile nedavno v našem cesarstvu, so nam neovrgljiva priča naše trditve. Rudokop gre dostikrat sam v svoj grob. Ni pa še samo to, da rudo- in premogokopi prestanejo mnogo nevarnosti zraven težkega dela, marveč jim še za to težko in nevarno delo, katero prinaša milijone bogastva, plačajo le toliko, da ravno morejo živeti ob najslabši hrani. Rudokopi imajo navadno še tudi nekake zaloge, katere jih pre-
skrbkujejo z raznim živežem. Te zaloge pa niso delavske, ampak so posestniške, s katerimi posestniki jemlje svojim delavcem nazaj še tisto malo, kar so dobili za svoje trudapolno delo s tem, da jim kot predplačo dajejo nekake znamke, s katerimi ne morejo drugje kupovati, kakor tam, koder ima posestnik rudnika dobiček. Ali pa tudi jemljejo na knjižice, in v obeh slučajih je navadno tako, da kadar je treba izplačevati z dobrim denarjem, navadno delavec — rudokop že skoro nič več ne dobi, ker je račun za vzeto blago tako velik, da le malo, dostikrat pa celo nič ne preostaja zaslužka v dobrem denarju. Tako mora rudokop delati namesto za dober denar, za blago in živež, kakoršnega mu iz svoje zaloge daje posestnik rudnika, kateri ima in hoče imeti dvakratni dobiček od svojih delavcev. Potem so pa še tako imenovane »bratovske skladnice«, v katere morajo rudokopi plačevati precejšno svoto. Namen teh »bratovskih skladnic« je, podpirati rudokope v slučaju bolezni in onemoglosti. Toda položaj teh skladnic je tako žalosten, da one ne morejo dosegati svojega namena vsled tega, ker delodajalci premalo v iste vplačujejo, zraven pa prav po paševsko pri njih gospodarijo. Delavci morajo plačevati in pošteno molčati, kadar ni podpore ali je pa taka, kakor bi je ne bilo. Tukaj je potreba, da se za rudo- in premogokope bolje skrbi, kakor do sedaj. Dolžnost postavodaje je, ukreniti potrebno, da se odpravijo in zabranijo za stalno napake, ki pospešujejo izmo-
zgovanje in ubožstvo trpečega rudokopa. Dolžnost pa je

tudi rudokopov samih, da kolikor je mogoče sami skušajo odpraviti take napake s tem, da glasno povzdignejo svoj glas, da se bo slišal na tisto mesto, kjer jim je mirnim potom doseči svoje zahteve. Dalje imajo pa rudo- in premogokopi še nekega, ki jim sicer po malem pije njihovo kri, ali zadaja jim toliko nevarnejšo rano, in ta nekdo je socialna demokracija. Prvi namen socialne demokracije je: zasejati med delavce kolikor največ mogoče nezadovoljstva in ubožstva. Le takrat, kadar bi ubožstvo in nezadovoljnost delavnega ljudstva vseh strok priklopela do vrhunca, bi bilo mogoče izrabiti socialno demokratičnim vodjem nezadovoljne in nepremišljene delavce za svoje sebične namene. Ravno zato pa socialni demokratje tako radi vprizarjajo štrajke, pri katerih računajo vedno na dve strani. Prva je, da vržejo med delavce seme razburjenosti, vsled katere potem delavci drvé za svojimi zvitimi voditelji, ter iste slavijo kot svoje junake in osvoboditelje. Drugič pa računajo na to, da si s tem, ker se semtertje res posreči kak štrajk, zagotovijo potem še bolj svoje gospodstvo in veljavo pri dotičnih delavcih. Ako se jim pa štrajk ponesreči, kar je največkrat, potem pa pravijo, da so dotični delavci tega sami krivi, ker so se preslabo »držali.« Da socialnim demokratom ni do tega, da bi delavci vsled štrajka kaj dosegli, to se je Bog vedi kolikrat pokazalo. Kedo bi našel vse brezumno — lahkomišljeno vprizorjene štrajke, katerih edini namen je bil razburiti delavce, in jih tem ložje pridobiti za svoje namene, ne glede na vspeh štrajka. Ko bi socialni demokratje v resnici brez vsega družega namena delali resno zaboljšanje delavskega stanu, potem ni mogoče, da bi toliko nepremišljeno pregovarjali delavce v razne brezupne štrajke. Toda ne vodi jih čista misel ampak njihovi postransko glavni nameni. Kaj jim je mar, ako je vsled ponesrečenih štrajkov na stotine družin brez kruha v največjem obupu, da le oni dosegaajo svoj namen, da se jim poje po svetu slava, in pa da jih vsled tega potem delavci še bolj podpirajo z »drobižem«. Tisti pa, ki so vsled njihove krivde prišli ob kruh, naj si ga pa le zopet iščejo, če nočejo poginiti lakote.

To naj bi si premogo- in rudokopi posebno zapomnili, ter se organizirali brez socialnih demokratov samostojno in potem tako organizirani skušali odpraviti

vse, kar jim je v njihovo gmotno škodo. Vsaki organizaciji pa naj bo podlaga krščanska vera in njeno večno načelo krščanske pravičnosti, katera neizprosno zahteva vsakemu svoje. To je, kar hočemo delavci imeti, da bomo mogli živeti, kakor se spodobi ljudem. To posebno velja rudo- in premogokopom, kateri morajo opravljati najtežja dela in z nevarnostjo svojega lastnega življenja spravljati na dan bogastvo zemlje, sami pa morajo zadovoljni biti z borno plačo, katero jim daje za njihov obilen trud nenasični kapital.

Naša organizacija.

III. Resolucija slov. kat. društva.

Ker je krščanska pravičnost podlaga splošnemu blagostanju, ker ista zagotavlja vsakemu svoje, ker krščanska pravičnost zahteva, naj vsi ljudje skupno in složno delujejo v zboljšanje razmer in drug drugega dejansko podpirajo, in ker je krščanska pravičnost tista moč, s katero se morejo za stalno premeniti sedanje zamotane žalostne razmere, izreka današnji javni shod »slov. delavskega društva« v Ljubljani, da naj isto vse svoje delovanje uredi na podlagi krščanske pravičnosti.

IV. Resolucija „o splošni volivni pravici.“

Ker zahteva krščanska pravičnost, da so bremena in pravice v državi enakomerno razdeljene, in ker delavci nosijo sicer v državi najtežja bremena, namreč delo, ki ustvarja državno premoženje in poleg krvnega davka v vojaški službi tudi velik del neposrednega davka, pri tem pa nimajo pravice, sodelovati pri postavitvi, zato izreka današnji javni shod »slov. kat. del. društva« v Ljubljani, naj se uvede splošna direktna in tajna volivna pravica.

V. Resolucija „o delavskem varstvu.“

Javni shod »slov. kat. delavskega društva«, izjavlja, da ima država pravico in da je tudi dolžna skrbeti za varstvo delavskega stanu. Posamič se izraža:

a) Uvede se najvišja neprestopna delavska doba; in sicer pri vseh rudo- in premogokopih in pri vseh strokah, koder se mehanično s stroji v velikem producira, zlasti pri težkih in zdravju škodljivih delih bodi osemurni delavski čas; pri malem obrtu, pri rokodelstvu, kupčijstvu in drugih temu podobnih strokah pa se uvede deseturna delavska doba.

b) Ženske naj se odstranijo iz mehaničnih tvornic; ponočno delo naj se čim največ omeji.

c) Neomejena produkcija mora biti naravnost prepovedana, obrtno delo v kaznilnicah omejeno. Obrtniki naj sami določujejo izdelke svojega obrta in njihovo ceno. V drugih strokah naj pa določujejo minimalno plačo zastopniki delodajalcev in delavcev, po potrebah svojega kraja.

Plača mora biti po razmerah toliko, da more delavec sebe in svojo družino pošteno preživiti in si še kaj prihraniti.

Delavec bodi zavarovan a) v bolezni (bolniške blagajne) b) ob nezgodah (zavarovanje proti nezgodam) c) v starosti (invalidni zaklad).

I. V bolniške blagajne naj skladajo delavci sami svoje prispevke in jih upravljajo izključno sami pod nadzorstvom deželnih uradov; ženske bolniške blagajne bodite posebej. Vanje dajejo tretjino tudi delodajalci.

II. Za zavarovanje proti nezgodam naj plačajo samo delodajalci. Uprava te zavarovalnice bodi najprej.

III. Za ostarele delavce se naj ustanovi poseben deželni invalidni zaklad, v kateri naj plačujejo delodajalci, delavci in dežela sama. Izvršitev tega predloga se prepusti deželnemu zboru.

IV. Oskrbijo naj se delavcem cena, primerna in zdrava stanovanja.

VI. Resolucija „o ponarejevanju živil“

Ker je v obče znano in dokazano, da se po brezvestnih spekulanti ponarejajo različna živila, vino, žganje, moka, kruh, mleko, kava, in različne druge v živež potrebne reči; ker je to sleparija katera bi se imela najstrožje kaznovati, in ker so vsled te sleparije prekanjeni goljufani največ delavci, kateri so vsled gmotnih razmer primorani kupovati v svoj in svojih družin živež najslabša živila, ki so ravno največ ponarejena, ker so ponarejena živila gotovo škodljiva zdravju in nevarna življenju, in ker je tedaj ponarejevanje živil naravnost zločin, izreka današnji javni shod »slov. kat. delavskega društva« v Ljubljani, naj se najstrožje prepove vsako ponarejevanje živil, in isto strogo kaznuje.

Društvo je tudi sklenilo resolucijo, kako se ima omejiti pogubno delovanje kapitalovo in sicer se je izrazilo, da mora država določiti najvišjo obrestno mero in strogo kaznovati vsako oderstvo. Karteli t. j. zveze tovarnarjev med seboj se ne smejo dovoliti, ako nimajo pri sklepanju tudi delavci besede. Železnice in večje paroplovbe se morajo poddržaviti. Davek se more urediti tako, da bodo nižji stanovi razbremenjeni; zato se uvedi stopnjevani dohodninski davek. Zavarovalnice morajo ustanoviti posamne dežele, ker sicer ne služijo splošnemu blagru, marveč le dobičku nekaterih kapitalistov. Strogo se mora prepovedati truk, to se pravi tista naprava, da tvorničarji ne plačujejo delavcem v denarjih, marveč v blagu, s tem da jim dajejo znamke, za katere le v njihovih prodajavnicah dobivajo blago. — Poleg tega je sklenilo resolucijo proti temu, da kaznenci prisilne delavnice jemljejo zaslužek poštenim, domačim delavcem.

Društvo je toraj storilo, kolikor je bilo v kratkem času sploh mogoče. Izjavilo je v resolucijah svoj načrt. Delavci še nimajo družih političnih pravic, nego da se smejo zbirati v društvih in se skupno navduševati, skupno podpirati. Vsaj to pravico naj pridno rabijo in se drug drugega vzbujajo iz spanja. Potem napoči tudi delavskemu stanu boljša doba.

Naša društva.

V Ljubljani imamo: politično slov. kat. delavsko društvo, ki ima 750 rednih in nad 80 podpornih udov; poleg tega imamo novo »poučno in zabavno društvo,« v katero smejo vstopiti vsi katoliški delavci od 16. leta naprej. Politično delavsko se snuje sedaj v Prevaljah na Koroškem in v Trbovljah na Štajerskem. V Idriji se vrlo lepo razcvita katoliška delavska družba; tako družbo ima tudi Zagorje. Poročila o naših društvih bo Glasnik vedno rad vsprejemal. Zato prosi, naj se le večkrat kak dopisnik oglasi. — Organizacija se je toraj pričela. Bog jo blagoslovi!

Propadajočim žebjarjem.

Slovensko katoliško društvo za radoliški okraj je imelo svoj prvi shod v nedeljo 17. t. m. v Kropi, koder so govorili župnik Ažman, dr. I. Žitnik in zapisnikar ljubljanskega katol. del. društva J. Gostinčar, ki je popisoval, kako je novodobni kapitalizem uničil v Kropi nekdanjo tako cvetočo železni obrt in s tem spravil v revščino na stotine ljudi. Priporočal jim je, naj tudi delavci pristopajo k zadrugi, ki se ima ustanoviti za izdelovanje železnih izdelkov in naj se jih v ta namen po več skupaj združi, da bodo imeli poleg zaslužbe še delež pri dobičku; ravno tako naj si ustanove svoje delavsko društvo, v katerem naj se shajajo in razgovarjajo o svojih razmerah. Pozivljal jih je, da se tudi oni potegnejo za splošno volilno pravico, po kateri bo mogoče prekucniti židovsko-laziliberalne razmere in svojemu stanu priboriti boljše prihodnosti. Z velikim zanimanjem so poslušali kroparski delavci svojega tovariša in kakor čujemo, so se s celim srcem poprijeli njegovih nasvetov. Bog daj srečo! Skoraj ravno tako propalim delavcem v Kamni Gorici in v Železnikih pa svetujemo, naj posnemajo vzgled svojih kroparskih sobratov. Oslabé naj obupnost in nezadovoljnost, ki jim glojeta srce z upanjem boljših časov in s trdnim sklepom, da se hočejo lotiti nujnega dela v svojo rešitev. Delodajalci njihovi trpé vsled istih vzrokov, kakor oni. Skupnega dela je treba v skupno pomoč!

Politika po svetu.

Naš državni zbor je končal dné 7. t. m. razpravo o novem kazenskem zakonu. Predloženi zakon se je vrnil odboru in pride kmalu v podrobno razpravo. — Ko se je govorilo o deželnih brambovcih, je predlagal dr. Šajher tole resolucijo: »Vladi se naroča, naj se primerno dogovori s prijateljskima vladama (Nemčijo in Laškim) kako bi se izvršilo splošno razoroženje in kako bi se postavilo neko mejnarodno sodišče«. Ta misel je jako srečna. Vojaštvo sedaj pobere nebrojne milijone denarja in porablja neštevilno močij. Šajher je dejal, da bi Avstrija prav lahko začela razširjati misel, naj se vojaštvo čim najbolj zmanjša in naj se postavi

nekedo, ki bi prepire mirnim potom razsojeval. Zato bi bil najpripravnejši sv. Oče. — Minister mu je odgovoril, da ne more v tem obziru ničesar storiti. — Dr. Šajher je stavil pri ti priliki še drugo resolucijo, naj vlada predloži zakon, po katerem bi vsaka kmečka družina imela pravico zahtevati, naj se za poljedelstvo potrebni sin, ki je potrjen v vojake, vvrsti v nadomestno rezervo. Pa tudi ti je ugovarjal bramb. minister.

Volilna pravica. Nemški liberalci so iznašli ta-le načrt, kako naj se popravi volilna krivica v naši državi: Ustanove se delavske zbornice za obrtne delavce in te volijo nekako 23 poslancev v državni zbor. To bi bila jako slaba krpa našega volilnega reda. Delavcem bi po nji še vedno preostajal boj za pravično volilno pravico.

Na Hrvaškem so se tudi jeli gibati delavci. Dne 11. t. m. so imeli v Zagrebu tri shode, v Oseku in Varaždinu pa po jednega. Pri vseh so zahtevali splošno volilno pravico. Krivično je res, da je n. pr. pri zadnjih volitvah v zbornico volilo mej 2,200.000 prebivalci samo 29,045. Delavsko gibanje je veselo znamenje. Žalostno pa je, da se vrši organizacija hrvaških delavcev na socijalno-demokratskem temelju. Prepričani smo, da bi vrli hrvaški sobratje z vso odločnostjo pokazali vrata mejnarodni in protiverski soc. demokraciji, kakor hitro bi jo izpoznali. Zato le želimo, da bi se tudi na Hrvaškem dobilo kaj mož, ki bi organizovali revni četrti stan na pravem, katoliškem temelju.

Na Nemškem je moral odstopiti državni kancelar Kaprivi; namestu njega je poklical cesar Viljem II. starega kneza Hohenlohe-ja. Pravijo, da se je to zgodilo zato, ker namerava cesar odpraviti splošno volilno pravico in s tem braniti državo socijalnim demokratom. Mi poznamo samo jedno sredstvo proti tem ljudem, namreč odstraniti je treba vzroke, ki so rodili socijalno demokracijo, to se pravi: državo je treba zopet urediti po krščanskih načelih. Vse drugo ne bo nič pomagalo. Najmanj pa sila.

V Belgiji so socijalisti takoj pri svojem vstopu v zbornico pokazali kakšnega duha so. Kričali so namreč: »Proč s kraljem, živela ljudovlada!« Ustavi niso hoteli priseči. Kričanje in zabavljanje sta sploh najnavadnejše orožje teh osrečevalcev naroda.

Država nima sredstva. V nordski državi na Francoskem so kapitalisti, ki imajo v lasti velik premogovnik, brez pravega vzroka odslovili veliko število delavcev. Neki poslanec je v zbornici pozval vlado, naj kaj stori za nesrečneže. Minister Bardu je pa odgovoril dne 16. t. m., da vlada nima nobenega sredstva, da bi mogla službeno posredovati pri premogovskih bogataših. In poslanci so bili v veliki večini (393 proti 107 glasovom) s tem zadovoljni. Oj, ti zlata svoboda, pod katero se je rodila francoska republika! Hajdi, delavec in umri od glada, saj si svoboden!

Na Laškem vneta zapirajo socijaliste. Tekom 4 mesecev letošnjega leta je bilo obsojenih 1145 oseb na 4199 let, 3 mesece, med njimi veliko število anarhistov in socijalistov. Krispi se moti, če misli, da mu bo to kaj pomagalo. Ljudstvo na Laškem strada; revščina se

se širi vedno bolj in teh vzrokov z ječami ne odstrani tudi stari zvijavec Krispi.

V Ameriki so zmagali pri volitvah republikanci t. j. kapitalistična, izsesovalna, podkupljena stranka proti demokratom. S tem je zmagala tudi ameriška obrambna družba (American Protective Association), ki je najhujša sovražnica priseljenih delavcev in — katoliške cerkve. Vsak kandidat, ki ga ta razširjena družba podpira, mora priseči, da bo kolikor bo mogel zatiral katoličane. Zato ne moremo biti veseli republikanske zmage.

Razvedrilo.

Bojišče je šola vere.

Vojaški duhovnik Vattelet je pisal lani iz Dahomeja, koder so se vojskovali Francozi z Arabci, svojemu prijatelju med drugim to-le:

To je bilo dela! Ne trenutka oddiha, delo pa trdo in težko! Cele stiri dni in potem zopet tri dni je trajal boj od zgodnega jutra do noči. Krogle so divje brnele. Kak dan jih je prifrčalo več kot šestdeset tisoč.

Beli ljudje in zamorci so padali okrog mene kakor igrače, in jaz sem hodil po bojišču umirajočim deleč pomoči; ne morem reči, da nisem bil nekaterikrat res v strahu. Nekoč, ko sem klečé delil umirajočemu odvezo, izbila mi je kroglja bilet raz glavo, toda zadela me ni. Nasi častniki in vojaki so dobro razumevali moj posel, klicali so me večkrat, in so mi bili jako udani.

Zvečer pred bitvo jih je bilo polno okrog mene, posvetovali so se z menoj, presili me blagoslova in molitve. In glej, tako goreči kristjani tvorijo to skeptično cerkvi neprijateljsko Francijo?

Ah, kdor gre v boj, noče biti neverec, in upravniki so najboljši vojaki. Nikjer nisem videl nikogar, da bi bil omahoval ali pa se vmikal, kaj pa še le naši častniki! Kakor so se ponosno drvili v boj, tako moško so spoznavali svojo vero.

»Ste ranjeni, kaj ne?« dejal sem ležečemu na bojišču, »ko se to zaceli, boste spet zdravi. Toda prosite pa vendar-le Boga odpusčenja, treba je na vse misliti.« — »Da, da, duhovni oče, prosim odpusčenja, obžalujem vse, dajte mi odvezo!«

Brž je bilo treba k drugemu hiteti, in tu sem naše isto spokornost, otroško udanost. Razven teh pa še celo vrsto drugih. Zagotavljam, da je tukaj na bojišču duhovnikova služba res polna tolažbe; ko bi bilo pač v svetu, v družbi tudi tako!

Tri zrcala.

Neka deklica je bila v vzgoji v ustavu. Rada se je lišpala. Nekoč je pisala domu in prosila v pismu, da bi ji mati poslala zrcalce. Za nekaj dnij je prejela materin odgovor. »Drago dete! Mesto jednega zrcala ti pošljem tri. V prvem vidiš, kaj si; v drugem, kaj bodeš; v tretjem, kakošna da moraš biti.«

Deklica je nestrpnno pričakovala poslanih zrcal. Za tri dni so prišla.

Res, v prvem zavitku je bilo zrcalce, v katerem se je videlo njeno zdravo, cvetoče obličje. »Mati so dobri,« šepetalo je dekle ter smehljaje po tihem odložilo zrcalo.

Zdaj je deklica odprla radovedno drugi zavitek.

A glej, kaj je videla? Mrtvaško glavo. To je bila prava podoba, kaj bo enkrat.

Deklica je postala resna. Čutila je v tem dobro koristni materin nauk.

Ostal je še tretji zavitek — z zrcalom. O, ta zavitek je začela razvijati že bolj boječe. Š tresočo roko je vzela iz njega nekaj v tenak pajčolan zavitega. Kako presenečenje! Bila je krasna podoba Matere Božje. Strmé je vskliknila.

»Da, da,« dejala je, »to je tisto, čemur naj bodem jednaka. Trudila se bom z Božjo pomočjo, da jo bom posnemala celo življenje.«

Deklica je držala svoj sklep. V poslednje zrcalo je gledala večkrat, klečala pred njim in molila.

Socijalni pogovori.

Socijalno vprašanje! Kedo še danes ni o njem slišal, o njem čital? Kakor je v začetku našega stoletja burno nastopalo narodnostno vprašanje, ki pa je v kratkih desetletjih preobrazilo naši Evropi lice, tako nastopa burno v zvršetku našega stoletja socijalno vprašanje, ki pa hoče preustrojiti lice — zemlji. Tako pomenljiv, tako važen predmet, in vendar malokedo resno premišlja o njem.

Spregovorimo torej mi, katoliški delavci, nekaj besed o socijalnem vprašanju, kajti od njega rešitve odvisna je naša in naših potomcev prihodnost. Najprvo treba nam pojasniti pojem.

Kaj pomeni »socijalno vprašanje?«

Kaj je vprašanje, ve vsak šolarček tudi ve, da mora na vsako učiteljevo vprašanje odgovoriti. Odraščeni pa, osobito tisti, ki imajo med nami veliko besedo, imenujejo »vprašanje« navadno to, na kar ne vemo odgovora.

Tako n. pr. imela je Evropa in še ima svoj ljubi križ s Turčijo. Ni tam doli vse, kakor bi imelo biti. Marsikaka država napravila bi tam rada red, toda zadela bi s tem v pravo sršenovo gnezdo, pa rajši pusti. Da pa je stvar nekako lepša, pravimo ji »orijentalso vprašanje.«

Vprašanje naše je »socijalno.«

Dandanes je obče navada, dajati vsakej stvari kolikor mogoče učeno ime. Navadno skujejo se taka imena iz latinskih ali grških besed. Ravno v zadnjem času je taka učena beseda odmevala po vsem svetu. Serum, Heilserum, koliko upov je vzbudila ta beseda! Pomeni pa sirotko, ker iz krvne sirotke dobiva se to zdravilo, ki obeta postati kos davici, tej morilki naših otrok.

»Socijalno«, izvor te besede imamo iskati v latinščini, pomeni pa: družabno, združeno.

»Ni dobro človeku samemu biti«, dejal je Bog. Zasadi je torej človeku v srce hrepenenje po družbi.

Z življenjem ljudij v družbi peča se socijalno vprašanje v širšem pomenu besede.

Družabno življenje daje človeku gotovo velikih ugodnostij v obilici, in sploh more posameznik obstajati le, ker in dokler živi v družbi.

Toda narava človeška nagiblje vedno v slabo stran. Tudi družabno življenje znal si je uravnati človek tako, da je vzrastlo iz njega mnogo hudega.

Kako odpraviti te slabe strani družabnega življenja, kako dati leka tem ranam človeške družbe, to je socijalno vprašanje v ožjem pomenu besede.

Človeška družba pa ima mnogo slojev, torej tudi veliko socijalno vprašanje razpada v več manjših vprašanj.

Poljedelec n. pr. ne leži dandanes ravno na rožicah. Kje so vzroki slabemu stanju poljedelstva, in pa kako mu pomoči, s tem peča se panoga socijalnega vprašanja, poljedelsko ali agrarno vprašanje, s katerim pa se ne mislimo baviti.

Mi hočemo samo preiskavati ono vprašanje, ki nas najbolj zadeva: delavsko vprašanje, današnji položaj delavskega stanu, njega vzroke in kako delavcem pomoči. O tem prihodnjč.

Zdravje.

Skrb za zdravje delavskega stanu.

Pri vseh drugih stanovih človeške družbe se je že veliko storilo v to, da se je povsod, kjer biva ali dela nekoliko ljudij skupaj, vse tako vredilo, da je kolikor mogoče zdravju posameznikov prijalo. Tako so se stavile raznovrstne palače za vojašnice, različne urade, šole itd., ki vsem potrebam gledé zdravja ustrezajo. Samo za delavski stan se še do sedaj ni storilo veliko, ali bolje rečeno nič. In vendar nam kaže število ljudstva, da ima Avstrija šest in pol milijonov delavcev in obrtnikov. To znaša s primero vsega avstrijskega prebivalstva (22,144 244) 29 odstotkov.

Torej ni odveč, ako se tudi za te visoke odstotke prebivalstva zahteva, kar bi bilo samo na sebi umevno, namreč to, da ima država sveto dolžnost skrbeti za zdravje tega prebivalstva.

Kako pa naj to stori?

Če hočemo to vprašanje rešiti, treba nam je spoznati, kaj je sploh zdravju delavskega stanu škodljivo.

Škodljivosti se lahko delijo v take, ki jih povzročujejo snovi (materijal), iz katerih se kaj izdeluje same na sebi. Povzroči pa škodljivost tudi delo samo, ako je treba jednostranskega in k temu še jednakomernega telesnega gibanja. Vzrok škodljivosti tiči pa tudi lahko v prostorih (tovarnah) samih, kjer se dela.

Snov sama zdravju ne prija, ako razvija pri izdelovanju veliko prahu, in ako je sama na sebi že stru-

pena. Nastanejo pa tudi lahko take snovi šele med izdelovanjem.

Sploh je dognano, da je velikim boleznim vsaj posredni vzrok prah, tako n. pr. nahodom (katarom) v grlu in sapniku. Pa tudi oko je seveda več ali manj prahu razpostavljeno in ni čuda, če le redkokrat koga dobiš, da ima popolnoma zdrave oči. Tudi pljuča so podvržena prahu in sicer v prvi vrsti, kajti z dihanjem pride prah v najmanjše prostore pljuč ter tam obvisi in se kupiči. Če tudi sam ni od takih snovi, ki so strupene, vendar tudi navadni prah slabi pljuča, tu in tam jih rani in tako pot pripravlja za različne bolezni. posebno je t i k o.

Od sto ljudij jih umrje, ako dihaajo različni prah in sicer ako dihaajo metalški prah 28 odstotkov, rudninski prah 25 odst., rastlinski prah 13 odst., živinski prah 20 odst., ki prahu ne dišejo 11 odstotkov.

Metališki prah vdihavajo: tiskarji, barvarji, pilarji, graverji, lakirarji, kamnopolisci, nožarji, brusarji, kovači, ključarji, urarji, zlatarji, žebeljarji, vlivarji.

Rudninski prah: zidarji, lončarji, izdelovalci porcelana, cementa, kamnoseki itd.

Rastlinski prah: peki, delavci v tobačnih tovarnah, v premogokopih, v konditorijah, mlinarji, vrvarji, mizarji, tkalci.

Živinski prah: krtačarji, klobučarji, brivci, rokavičarji, čevljarji, krznarji itd.

Druge snovi so zopet take, ki so same na sebi zdravju škodljive, tako n. pr. zbolji večina delavcev, ki imajo kaj opraviti z živim srebrom, s svinčenimi izdelki, posebno pa s fosforjem, n. pr. izdelovalci žveplenk.

Zdravju škodljiva so tudi dela, ki se imajo vršiti pri veliki vročini, posebno, ako se ta hitro menjava. Sem spadajo tudi dela pri presvitli luči. — Včasih je pa snov tako majhna, da muči in vniči izdelovatelje, tako n. pr. dela pri juvelirjih.

Zraven snovi je velike važnosti to, ali človek pri delu sedi ali stoji, ali dela pripognjeno ali se sploh giblje in kako. Vso enakomerno gibanje telesno, posebno jednostransko, je škodljivo. Oni deli telesa namreč, ki se ne rabijo, to je, v manjši meri gibljejo, radi v rasti zaostanejo. Posebno nevarno je tako delo v šibki mladosti, ker pozneje izraste telo v oni obliki, ki ga je navadno zavzemalo pri delu. Sedeče delo je, kakor je znano, jako škodljivo. Ne samo to, da se prebavanje ovira, da se tek tekočin po životu moti, tudi dihanje takih ljudij je navadno le površno vsled teže gornjega dela, ki ob enem povzroči, da se držijo sključeno. Veliko odstotkov teh ljudij umrje za jetiko.

Stoječe delo je veliko pripravnejše, posebno če se človek še primerno lahko giblje. Vendar ima tudi to tu in tam slabe nasledke. Rade se pri takih ljudeh raztegnejo v starosti gib na nogah, ter nastanejo rane, ki zelo nerade celijo.

Dela, ki jih izvršuje človek pripognjen, so seveda jako neugodna za zdravje.

Kako pa temu pomagati? Kar se tiče praha in prostorov sploh, bi se moralo gledati na to, da se prah

kolikor mogoče odpravi iz prostorov, kjer se kaj dela. To pa bi se doseglo, ako se večkrat stene in pod splaknejo z vodo. V našem naprednem času, ko ima že vsaka luknja svoj vodovod, pač ta zahteva ni prevelika. Treba je tudi zrak večkrat spremeniti z dobrimi ventilacijami. Potrebno je tudi opozoriti vse na to, naj v takih prašnatih prostorih ničesar ne uživajo. Nobenih jedilnih rečij sploh ni varno vzeti v roko, predno se roke do dobrega ne očistijo. Snažiti je treba usta, zobe posebno pri takih delavcih, ki imajo opraviti z živim srebrom ali s fosforjem.

Da se ogiblje človek kožnih boleznij je potrebno, da se večkrat koplje. In na tem polju ima še država lepo nalogo. V bližini vsake večje tovarne bi moralo biti kopališče za delavce, seveda brezplačno. Dalje je tudi na to treba opozoriti, da je neobhodno potrebno vsak dan svojo obleko, s katero pride v tovarno k delu, spremeniti z ono, ki jo ima vedno pri delu. Tako se omogoči, da vsaj oni čas, ko človek ni pri delu, telo ni v nevarnosti, da bi vplivale nanj škodljive tvarine. S tem se tudi omeji mogočnost, take tvarine prenašati na svoje stanovanje. Tista obleka pa, ki jo nosi delavec pri delu, ima biti iz take tvarine, da se prah lahko snaži. Okoli vratu in okoli rok se ima do dobrega vleči, kajti tako zabranjuje, da ne pridejo snovi pod obleko. Kar se pa tiče tega, kako človek delo opravlja in kedaj, bi imeli sledeče opomniti:

Pred vsem se ima prepovedati sprejemanje otrok h kakoršnemu-koli delu. Sedaj je pri državah evropskih mnenje različno. V Švici velja 14. leto za ono, v katerem se že lahko otrok pripusti k delu, v Nemčiji, na Francoskem, v Švedskem in Norveškem imajo 12. leto. Na Avstrijsko-Ogerskem in na Angleškem je 10. leto. Po našem mnenju bi pač tudi pri nas lahko vsaj ono veljalo, kot v Švici.

Poleg otroka se ima posebno gledati na ženo. Kar se je dosedaj storilo, ni vredno besede. Na Angleškem n. pr. imajo ženske »samo« 60 ur na teden dovoljeno delati. V Švici imajo opoldan poldrugo uro odmora, med tem, ko moški samo jedno uro, drugod se pa še toliko ne ozirajo nanje. Doseči in zboljšati se še toraj da marsikaj, le dobre volje in neustrašenega delovanja za našo stvar bode treba. —ih—

Drobtine.

Tovariši — delavci in naši prijatelji! razširjajte naš list »Glasnik« po širni naši domovini, da se bode seznanil ž njim vsak delavec, in se učil iz njega. Dandanes je potrebno za vsakega človeka, da spozna, kakšne pravice ima in da se druži s tovariši in tako pomaga do boljše prihodnosti. Zato je pa najboljši pripomoček naš list. Torej na delo! — **Prihodnja številka „Glasnika“ izide dne 13. grudna.**

Vprašanje! Dragi »Glasnik«, ker si v prejšnji številki vstregel meni, sitnemu radovednežu, zato te danes

zopet nadlegujem z veliko težjim vprašanjem. — Ni dolgo tega, ko mi je žena nekega socialnega demokrata rekla, da imajo socialni demokrati veliko boljše načela zaradi zakona, kakor pa mi, ki se držimo zvesto načel svete cerkve. Ona je rekla, da je to veliko boljše, ako se lahko ločita, kadar se drug družega naveličata, ker potem si lahko izbereta zopet vsak družega. Torej bi Vas prosil, da mi rešite to.

Odgovor vredništva: Mislimo, da bi bilo najboljšo, ako bi dotični mož to poskusil pri svoji ženi, potem bi ona najbolj vedela, kako bi izbirala družega in živila kopo otrok, ki jih ima, potem bi pokušila, kako je sladak sad socialno-demokratskih načel.

Naša pesem se dobiva pri slov. katol. delavskem društvu v Ljubljani, kakor smo že zadnjič naznanili. In sicer se pošilja partitura po 20 kr., posamni glasovi pa po 5 kr.

„Glasnik“ je dobil že s prvo številko mnogo prijateljev. Vsem naročnikom in dopisnikom hvaležni ključemo: Bog plačaj in obudi še mnogo posnemalcev! posebno smo veseli, da so slovenski listi sploh tako prijazno sodbo izrekli o njem; tako n. pr. Slovenec, Domoljub, Dolenjske Novice, Slovenski Gospodar, Primorski List, Mir, Dom in Svet. Da nam ne manjka nasprotnikov, je tudi gotovo. Lajavčku, ki pod imenom »Delavec« iz Zagreba v slabi obliki in še slabši vsebini bevška nad nami, pač ne bomo odgovarjali. O možeh, ki ga izdajejo, vemo, da so jim bili v njihovi mladosti najboljši dobrotniki in učitelji — duhovniki, katere sedaj iz hvaležnosti pitajo s f. . . i. To jih označuje. Napadene in grdo obrekovane osebe (predsednik slov. katol. del. društva, I. Trtnik, zapisnikar J. Gostinčar in drugi) si štejejo v čast, da taki ljudje vpijejo nad njimi. — Tudi advokatsko glasilo Slov. Narod se nas je lotil in sicer brez povoda obrekujoč naš list, očitajoč mu stvari, ki niso resnične. Krščanski delavci imamo silnejše sovražnike, nego je Slov. Narod in zato bomo ne zmenoč se zanj skušali vtrjevati svojo katoliško in slovensko delavsko organizacijo nasproti vsem njenim nasprotnikom, in če bo tako hotel, tudi proti Slov. Narodu. Pri nas seveda ne bodo visoki gospodje v Narodni Tiskarni nič prislužili, zato se ne čudimo, če nas »Narod«, ki je še-le izzvan in prisiljen oglasil se proti »Delavcu«, ometava z blatom. Vsak po svoje!

Konsumno društvo. Kakor čujemo, se je v slov. katol. del. društvu v Ljubljani sprožila misel, ustanoviti konsumno društvo za delavce. To društvo bi imelo skrbeti zato, da bodo njegovi udje dobivali cenó in dobro špecerijsko blago. Vsak, ki se vpiše, bo vplačal neko svoto in napravila se bo skupna društvena prodajalnica, ki jo bo vodil od društva izvoljeni odbor. Kako se bo obrnil dobiček, bodo sklepali društveniki. Tako društvo je za delavce velicega pomena. Sedaj morajo kupovati le v malem; to je dražje in velikrat ponarejeno. Konsumno društvo bi v tem obziru mnogo pomagalo. Vzlasti je potrebno za take kraje, koder skušajo podjetniki tudi pri živilih izkoriščati delavce. Mi le želimo, naj bi se kmalu ustanovilo ne samo v Ljub-

ljani, marveč povsod, koder je potrebno. Delavci si moramo pomagati sami, ker drugi nam z večine nočejo ali ne morejo. Ustanovni shod ljubljanskega delavskega konsumnega društva bo drugo nedeljo meseca grudna.

Beseda o naših socijalnih demokratih. Ti ljudje so jeli med ljudstvo trositi vest, da se mi krščanski socijalisti bojimo, da bi nam oni ne kritizovali našega programa, o katerem trdijo, da ima namen delavce ohraniti nezavedne, brezpravne in še nadalje v bedi in zatiranju. Oni trdijo, da smo mi pri zadnjem ljudskem shodu v kazini naredili zato hrup, da je vladni zastopnik razpustil shod, ker smo se bali, da bi oni pokazali ljudstvu, kako piskav je naš program. To pa je ravno narobe. Kar oni mečejo na nas, v tem so se sami najbolj pregrešili. Njih društvo obstoji že dvajset let v Ljubljani, pa do danes še niso s svojim programom stopili očitno med svet, oni ga niso še nikdar razvili na kakem shodu ali v listu, kakor smo ga mi krščanski socijalisti na svojem prvem javnem shodu in sedaj v svojem listu. Socijalni demokrati si ga tudi ne upajo, ker dobro vedó, da potem bi izgubili še to malo peščico privržencev, ki jih imajo; na shodih rajše govoré o grških modrijanih, o katerih se jim menda včasih sanja, ali pa zabavljajo čez nas in duhovščino. Tudi njih list ni za drugega, nego da se laže in obrekuje.

Dolenjeavstrijski katoliški shod na Dunaju je imel do 3000 vdeležencev; komaj 10. del je bilo duhovnikov. Med drugim se je izrekel za 36 urni nedeljni počitek, za obrambo delavskega stanu, zato, da se žene in otroci odstranijo iz tvornic, da se pošteno in hitro preosnuje davek, da se pravično izvrši volilna preosnova. Ta shod je bil veličastna zmaga krščansko-socijalnih načel.

Lovska pravica. Dne 8. listopada je na lovu obstrelil šiskarski grajščak Adolf Galle devetnajstletnega gonjača Janeza Elikarja, kajžarskega sinu iz Orla pri Rudniku. Reveža so hudo ranjenega prepeljali v bolnico. Naši listi so vsi vprek molčali o ti zadevi; morda bi bolj z veseljem padli po kakem kmetiču, ki brez vsakovrstnih »potentov« ustreli zajca škodljivca na svoji zemlji; morda bi tedaj spustili vso svojo zalogo psovk proti nepoštenosti in nepostavnosti.

Dr. Karl Lueger, dolenje avstrijski deželni in državni poslanec, dunajski mestni odbornik in voditelj krščansko-socijalne stranke na Dunaju, je praznoval dne 17. okt. svojo petdesetletnico. Velikanska množica, ki se je vdeležila njegovega slavlja, je pokazala, kako priljubljen je v cesarskem mestu in nebrojno pozdravov iz vseh avstrijskih dežel je pričalo, da se njegovo ime po celi državi imenuje s spoštovanjem. Saj je tudi popolnoma zaslužil. Liberalci so bili Dunaj že popolnoma spravili pod-se; židje so gospodarili mestu. Obrtni stan je od dné do dné propadal, delavci so se izgubljali v socijalno-demokratskem materijalizmu, vera je pešala, cerkveno življenje je skoraj popolnoma pozeblo. V tem času je nastopil dr. Lueger in se je popolnoma žrtvoval krščanskemu ljudstvu. Jel je zbirati zapeljane ljudi in jih učiti, da je le v krščanskih načelih mogoče rešiti propadajočo

družbo. Kazal je liberalizmovu pogubnost, opisoval židovske škodljivce in seme njegove besede je padlo na rodovitna tla. V kratkem času si je osnoval stranko, pred katero se že tresejo židovski liberalci. Sedaj imajo krščanski socijalisti že tretjino v dunajskem odboru in upati smemo, da bo kmalu odklenkalo liberalnim grobokopom društvene sreče. Versko prepričanje je zopet oživelo mej Dunajčani, cerkve se polnijo, križu se je vrnila njegova veljava. Velik del vsega tega je pa zasluga dr. Luegerjeva, katerega moško postopanje je rodilo mnogo posnemovalcev tudi izven Dunaja. Geslo tega moža se glasi: Vse z Bogom za krščansko ljudstvo. V znamenje spoštovanja je tudi slovensko katoliško delavsko društvo pismeno pozdravilo slavljence ob njegovi petdesetletnici. Posebno lepo je pokazal Lueger svoje možato krščansko prepričanje, ko je pri dolenjeavstrijskem katoliškem shodu v prelepih besedah pozdravil zborovalce. Konec njegovega govora podajemo tukaj svojim bralcem: »Zgodovina nas uči, kako je povsod in vselej, kjer in koder kaka država ni slonela na veri, namestu reda nastopil nered, namestu pravice surova sila močnejšega. Žalostno smo sami doživeli, kako se je namestu krščanskega prepričanja pokazalo brezversko, materijalistično. Iznajdbe človeškega duha so bile pripomoček, da se je posužilo ljudstvo; besede svoboda, enakost, bratstvo so bila omotljiva pijača, ki so jo vlivali v narode, da ne bi izpoznali, kako jih kuje v verige veliki kapital, da ne bi izpoznali svoje suznosti, kateri ni para, da ne bi izpoznali, da so pravi bratje le v revščini in pomanjkanju. Iz tisoč in tisoč ran je krvavelo človeštvo. Tu so se ljudem obrnile oči iščoč pomoči na sveto, z ranami pokrito truplo na križu, nanj, ki je bil bičan, nanj, ki je bil s trnjem kronan; zopet so izpoznali vero ljubezni in pravičnosti in usmiljenja v nasprotji z neizprosnim gospodstvom mogočnega nadslabejšim; zopet so izpoznali, da nalaga vera bogatinom dolžnosti in da je tako varstvo revežev in zatirancev. Tolažba se je vrnila v človeška srca in ustne so zopet govorile lepi pozdrav, ki ga jih je kot otroke učila pobožna mati, pozdrav, s katerim so se mislili socijalni demokrati norčevati iz mene, tisti pozdrav, o katerem pa mislim, da je naš najboljši bojni klic, tisti pozdrav, o katerem verujem, da bo klic zmage in sreče za vse človeštvo, tisti pozdrav, s katerim vas tudi jaz zdaj hočem pozdraviti: Hvaljen bodi Jezus Kristus! Na veke. Amen«. Bog živi tacega moža!

Kje je jedinstvo? Na dolenjeavstrijskem katoliškem shodu dné 13. in 14. t. m. je bil izvoljen v predsedstvo tudi zastopnik kmečkega stanu A. Ruf, župan v Štocendorfu in delavec Vedral. Poleg barona Vitinghofa in grofa Segurja, poleg kardinala Gruse, nuncijana škofa Aljardija, vojaškega škofa Belopotockega, poleg najimenitnejših zastopnikov plemstva, duhovništva in poslancev je sedel tudi kmet in delavec. To nam priča, da si tam, koder se zbirajo v katoliškem imenu, ne stoje posamezni stanovi kot sovražniki nasproti, marveč v bratski zvezi si podajajo roke v obrambo krščanskih načel, v varstvo resnice in pravice.

Prizorček iz državnega zbora. V državnem zboru sedi mej Poljaki tudi pristen judovski rabíneec dr. Bloh. Ta mož je dné 5. listopada goveril o tem, kako lepo delajo judje z živalmi. Med drugim je tudi rekel: »Mi judje smo vpeljali za živino tudi jeden dan počitka v tednu.« Ti možki besedi pa je prav odvrnil dr. Šajher: »Judje žene; to je božji zakon. Judje menda vsaj niso Bog.«

Surovo ljudstvo. Gospoda zelo rada zabavlja priprostemu ljudstvu »Neumni kmet«, »neotesani, surovi delavec« se velikrat sliši iz imenitnih ust. Kader se izve o kakem hudodelstvu ali tudi kaki majhni nerednosti, ki se primeri med nižjimi stanovi, takoj vzrastejo junaški izobraženci in izrekajo svoje zaničevanje nad takimi dejanji ključoč policijo in vojake na pomoč. »Zaprimo lupeže, postrelimo jih, da bo mir, s takimi besedami kažejo svojo užaljeno vest. Toda najpreje je treba pometati pred vlastnim pragom. Surovosti je tudi jako veliko med izobraženci, posebno se kaže v tako imenovanih dvo bojih. Izobraženci, ki so že odvrgli krščansko vero in nočejo izpolnovati njenih zapoved, imenujejo namreč svojo trmo in svojeglavnost z lepim imenom čast. In kader se jim kedo zadene ob njihovo trmo, se čutijo užaljene in pokličejo žaljivca — na dvo boj, to se pravi, po vsakovrstnih komedijah se dogovore z njim, kedaj in kje in kako se bosta bila. Žalivec in žaljenec maščevanja željna pri dvo boju s sabljo, s pištolo ali samokresom gresta drug na drugega. Ko jo jeden dovolj stakne, je dvo boj končan: čast je s krvjo oprana. Kolikrat se primeri, da drug družega za celo življenje pohabi ali celo do smrti pobije. Kaj je z dušo tacega nesrečneža, nobeden ne misli. Katoliška cerkev izobčuje iz svoje družbe vse, ki se dvo bojujejo, ali ki so z dvo boji v kaki zvezi; človeku, ki je v dvo boju umrl, ne dovoljuje cerkvenega pokopa. A kaj to pomaga, ker njena beseda pri gospodi tako malo velja? Tudi država prepoveduje dvo boj; a kazni so tako majhne in se tako malokedaj izvrše, da je ves zakon proti dvo boju tako-rekoč le na papirju. Kedar je treba zakon izvrševati proti priprostim ljudem, takrat se seveda ravna drugače. Prav piše jezuit Lemkul (St. aus M. L. 1878) brezverski gospodi: »Vi toliko govorite o surovosti nižjih stanov, če se dogodi kak napad bijete z rokama nad glavo in nočete umevati, kako se je vse to izvršilo. Kako naj se čut pravičnosti vtrdi doli v široki globočini, če se sme zgoraj šopiriti brez kazni surovo prestopanje zakonov? Kako naj spoštujete spodnji slojevi tuje življenje in premoženje, če vidijo, da se sme brez kazni moriti in krasti, samo da je oblika dostojna? Kako naj vlada red v ljudstvu, če je stroga črka zakona samo za reveže in nesrečneže, če pa se »nadepolni mladeniči iz dobrih družin« v kljub zakonu oproščajo.«

In res! Če kak revež iz lakote košček kruha izmakne, ga zapro in kaznujejo. Če na ulici poprosi, ga stražniki z veliko vnemo obkolijo in vlečejo v luknjo; tisti dan pa morda kak imeniten gospodič predere s sabljo ali

usmrti s krogljjo svojega nasprotnika iz nekrščanske trme in maščljivosti. Vizinger je v svoji knjižnici (Das Duell 1895. Graz, Styria) opisal mnogo dvo bojev najnovejšega časa. Dvo bojevniko so bili z večine plemiči in častniki; poleg njih nekaj profesorjev, doktorjev, advokatov, uradnikov in dijakov; tudi dva ministra (Fejervary in Hieronymi), 1 deželni predsednik (bivši bukovinski) in celo 1 državni pravdnik. Največkrat je bila kaka ženska vzrok in sicer ne vedno najboljšega imena; celo jedna natakarica je provzročila dvo boj. Večkrat sta se dva zbila zato, ker sta se skregala pri kvartah, ali v gostilni. Dva zdravniko sta se stepla, ker je jeden slabo zapisal recept; dva častniko, ker sta si zamenila čaki; dva plemiča, ker se je jeden izmed njiju z ного doteknil šopka, ki je padel neki gospe iz rok, in dva častniko zato, ker sta bila različnega mnenja o nekem jezgarskem poskusu. Zanimivo je tudi, da se je znani socialista Lasalle zaradi neke ženske Helene pl. Denniges dvo bojeval z njenim ženinom pl. Rakovičem in je bil pri tem smrtno ranjen dné 28. vel. srpana 1864. tako, da je tri dni potem umrl. Mi privoščimo socialistom, da časte med svojimi svetniki takega moža. Vreden je njihove družbe. — Na konci pa pravimo: Rajše ostanemo v svoji »surovosti« pošteni kristjani, kakor v taki »imenitni« družbi — norci in hudodelniko. Če tudi drugod ne bo branilcev pravice, krščanski delavski stanovi bodo trdno stali na njeni strani, zahtevajoč, da se tudi gledé dvo boja vklone svet Kristusovim zapovedim.

Krave — na odru. V Turinu so nedavno predstavljali novo igro, ki jo je spisal Jož. Romano. V igri nastopi več živih krav. Vidi se, kako se molzejo, kako leže na odru in še več družega zanimivega. V glediščih našega časa se res večkrat predstavljajo igre, pri katerih ne nastopajo samo krave, marveč gledé nesramnosti tudi taki, ki bi jih najlozje primerjali s — ščetinci. S takimi predstavami naj se ljudstvo vzgaja in zanje naj še — plačuje?

Splošni štrajk. Dné 18. listop. je bil v Purkersdorfu pri Dunaju socialističen shod, koder je govoril delavec Kamp med drugim tudi o tem, da je splošni štrajk vseh delavcev jedino sredstvo, da se pridobi splošna volilna pravica. Mi smo prepričani, da je splošni štrajk gotovo in zanesljivo sredstvo, da na stotine delavskih družin pride ob zaslužek in v neznosno revščino, da se sovraštvo pomnoži med stanovi, da se obilo nedolžne krvi prelije, kaj družega bi pa v sedanjih razmerah splošni štrajk ne prinesel.

Dober svet ženam. Nekoč se je pritoževala duhovniku neka žena, kako njen mož grdo ž njo ravna. — »Častiti oče, kaj mi je storiti?« vprašala je slednič. — »Mislim,« odgovoril je ta, »da pojdite domov in bodite svojemu možu boljša žena, potem bo pa tudi on vam boljši mož.« — Neka hči se je pritoževala svoji pobožni materi, kakošnega moža da ima. Mati jej je to-le svetovala: »Ljuba hči, govori mnogokrat s svojim možem o Bogu, še večkrat pa z Bogom o svojem možu!«